

**Prof. dr Braco Kovačević, redovni profesor, naučni savjetnik Evropskog
defendologija centra Banja Luka**

24. MART 1999. – 24. MART 2026: PODSJEĆANJE NA BOMBARDOVANJE SR JUGOSLAVIJE

Prošlo je dvadeset i sedam godina od bombardovanja Savezne Republike Jugoslavije (Srbije i Crne Gore). To bombardovanje jedne suverene države predstavljalo je kontinuitet i nastavak bombardovanja Srba (Republike Srpske Krajine i Republike Srpske: 30.8.-13.9.1995). Samo četiri godine kasnije će agresivni anglosaksonski Zapad sa NATO-alijansom bombardovati SR Jugoslaviju u periodu od 24.3-10.6. 1999. godine. Bilo je to zločinačko bombardovanje koje je trajalo 78 dana koju su zapadnjaci, u skladu sa orvelijanskim diskursom, nazvali „humanitarnom intervencijom“. U međuvremenu se pokazalo, a i tada je na to ukazivano, da je bombardovanje Srba bilo zamišljeno kao uvertira kasnijeg napada na Rusiju.

U vandalskom bombardovanju je učestvovalo 27 država - 19 država NATO i 8 pridruženih država. Odnos snaga je bio: 27:1 u korist napadačkih država. Te države su bile 228 puta veće od Srbije, 67 puta su imale brojnije stanovništvo, a 518 puta su bile bogatije.

U bombardovanju je učestvovalo oko 400 aviona i veći broj helikoptera, i izvedeno je 2.300 vazdušnih napada. Agresor je koristio oko 20.000 „pametnih“, 5.000 konvencionalnih bombi, 400 *Tomahawk-a* i 150 projektila *vazduh-zemlja*. Bombardovanjem su izbacili 25.000 tona baruta, 15.000 tona uranijuma, te nepoznatu količinu tona plutonijuma.

U ovoj, za Zapad, „humanitarnoj intervenciji“, je poginulo oko 2.500 civila (90 djece), 1.200 oficira, vojnika i policajca, a ranjeno, teže ili lakše, 10.000 osoba (2.700 djece).

U bombardovanju je uništeno ili oštećeno 25.000 stambenih objekata, 600 km pruga i 25 željezničkih stanica, 500 km puteva, 220 energetska, industrijska i privredna postrojenja i objekta (rafinerije, skladišta goriva, trafo-stanice), 100 industrijskih i privrednih objekata, 100 telekomunikaciona objekta i emisiona sistema, 70 mostova - drumskih i željezničkih, 70 osnovnih i srednjih škola, 40 poljoprivredna kompleksa, 40 crkvi, 30 manastira, 30 RTV repetitora, 20 domova zdravlja, 20 bolnica, 20 dječijih vrtića, 8 aerodroma, i ambasada NR Kine.

Bez posla je ostalo 600.000, a bez materijalne egzistencije 2,5 miliona osoba. Šteta je procijenjena na 100 milijardi američkih dolara. Ako se uzme u obzir to da je 1999. godine, zbog sankcija, sive ekonomije, i drugih pratećih negativnih uzroka, budžet SR Jugoslavije bio 4,6 milijardi dolara, to znači da se

materijalna šteta odnosila na četvrt stoljeća onemogućenog razvoja jedne suverene države.

Osim toga, od Srbije je za potrebe izgradnje NATO baze, oteto Kosovo i Metohija, teritorij od oko 11.000 km², što iznosi 12,3% teritorije Srbije.

U cjelini gledajući, anglosaksonska „humanitarna intervencija“, odnosno, ubijanje, razaranje i uništavanje, je predstavljalo – *zločin*. Osim genocidnih implikacija, taj zločin je bio *ekonomski zločin* jer se manifestovao u nashvatljivom razaranju materijalnih dobara jedne suverene države. Bio je to i *politički zločin* – u ime „ljudskih prava“ su ljudska prava bila ugrožena. „Humanitarna intervencija“ je dovela do humanitarne katastrofe koja je protjerala 250.000 ljudi. Bio je to i *ekološki zločin* jer se u činu bombardovanja bacaio uranijum, plutonijum i barut, a teritorij je predstavljao nuklearnu deponiju. U medicinskom smislu je stopa morbiditeteta i mortaliteta povećana, a „humanitarci“ sa Zapada su odlučili da medicinski prate „zdravstveni karton“ stanovništva.

Sve u svemu, posljedice tzv. „humanitarne intervencije“ su bile strašne, a one se osjećaju i danas.

Za „humanitarnu intervenciju“ možemo reći da je bila *nelegalna*, jer nije imala nikakvo pravno uporište u međunarodnom pravu – bila je izvedena bez odluke Savjeta bezbjednosti tako da se pokazalo da su države koje su je izvele zapravo - terorističke države. U tom terorističkom činu je jedna suverena država *desuverenizovana*, čime se pokazalo, pa i danas u novijoj geopolitici, da Zapad *ne prizna suverenost* drugim državam. I, konačno, bombardovanjem je uništeno i *međunarodno pravo*. Ono se više ne priznaje jer se politikom sile stvaraju neravnopravni i beskrupolozni odnosi moći i nepravde. Izvor prava više nije međunarodno priznata pravna norma, već ekscjeptionalizam političkih lidera koji smatraju da se izvor prava nalazi u njihovoj svijesti. A, to ništa nije drugo nego beskrupulozno gaženje međunarodnog prava kojeg treba vratiti u okvire nekih novih Ujedinjenih nacija. I, nikako ovakvih, koje su kao Liga naroda iscrpile svoju misiju...

(24.3.2026)